

У теперішній час сектор сімейних господарств населення має ознаку інституціонального елемента економіки. Цей сектор малого господарювання діє на основі законодавчих актів, виплачує всі визначені державою платежі, одержує основні і додаткові доходи в грошовій і натуральній формах, тобто виступає суб'єктом господарювання. Слід зазначити, що в останнє десятиріччя механізм трансакцій між суб'єктами сімейної економіки і державою залишається поки що досить неврегульованим. Такий недолік суттєво впливає на економічну вигідність малих господарств населення і не додає останнім високого рівня ефективності.

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ РЕСУРС МОДЕЛІ ВИПЕРЕДЖАЮЧОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

*О. М. Москаленко, кандидат економічних наук, доцент, докторант
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*

Соціальна структура за рівнем доходів, де 80 % населення України бідні, 19 % — умовно середній клас, а 1 % — багатії, які володіють 70 % національного багатства [6], не сприяє формуванню суспільства з активною громадянською позицією, а також нівелює роль і значення людського капіталу, особливо його інтелектуальної складової.

Прагматичний пошук нової моделі економічного розвитку [2; 4] для України, що заснована переважно на інноваційно-інтенсивному типі економічного зростання, дозволяє дійти висновку про те, що такою моделлю є модель випереджаючого економічного розвитку. Темпи приросту ВВП України у 3–4 % є рівнозначними визнанню того, що в неї немає перспектив економічного розвитку. Тому на часі постають зовсім інші цілі і механізми якісної трансформації вітчизняної економіки у напрямі майбутнього економічного розвитку.

Об'єктивна необхідність побудови теорії випереджаючого економічного розвитку полягає в її актуальності з позиції узагальнення знання про найкращі ділові практики розвитку національних економік, їх закономірності та принципи функціонування, які демонстрували вражаючі результати їх економічного успіху і позитивні результати впливу на рівень життя населення, а також як потреба в теорії для побудови моделі випереджаючого розвитку, на яку пред'являють попит країни з посттрансформаційними економіками. Концепція випереджаючого розвитку в цьому контексті також пропонує механізм забезпечення переходу економіки на новий якісний рівень ефективності, який полягає у використанні всього її потенціалу. В основі економіки — пріори-

тетний розвиток людського капіталу і людського потенціалу, через випереджаючі потреби сьогодення інвестиції в людину, її освіту і здоров'я. Цей механізм ініціативного впливу держави на людський капітал створює перспективні можливості переходу економіки на новий технологічний спосіб виробництва з вищим рівнем ефективності. Тільки економіки, такі як економіка США, країн ЄС-15, Скандинавських країн, Японії та Китаю, що демонстрували високі темпи нарощення інвестицій в людський розвиток, пріоритетне ставлення держави до інститутів освіти, науки і охорони здоров'я, перебуваючи в умовах інтелектуальної (інноваційної) конкуренції між їх економічними системами, спромоглися забезпечити високі темпи економічного розвитку і запас соціально-економічної міцності. Отже, ключовим у концепції випереджаючого розвитку стає домінування людини, її інтелектуального потенціалу, потенціалу здоров'я як одного із основних ресурсів переходу на модель ефективної економіки — економіки для людини. Рушійними силами економічного зростання в концепції випереджаючого розвитку виступають, таким чином, людські ресурси, високі темпи інвестицій, підвищення продуктивності праці і зважена відкритість економіки для міжнародної торгівлі, інноваційних проектів та технологій. Отже, людський капітал стає де-факто інституціональним ресурсом успішної реалізації моделі випереджаючого економічного розвитку в економічній політиці держави.

Економічні успіхи деяких країн світу (США, Фінляндія, Японія, Китай та ін.), які з певним ступенем вірогідності можна віднести до результатів функціонування моделі випереджаючого розвитку, ґрунтувалися на талановитих, спонтанних макроекономічних рішеннях, які лише через деякий час ставали загальновизнаною господарською практикою. Але такі макроуправлінські механізми робили ставку на підтримку розвитку людського капіталу, випереджаючий розвиток людського потенціалу. Більшість учених [1; 3; 5], що займаються проблемами людського капіталу, наголошують на особливій важливості його впливу на перспективи зростання національних економік країн. Так чи інакше, інвестиції в людський капітал є свідомо безпрограшними, вигідними, оскільки дозволяють збільшити ефективність економічної системи, міру її продуктивності в найближчому майбутньому. Особливо важливим стає випереджаючий розвиток освіти, який виявляється через інвестування у підготовку фахівців для пріоритетних галузей промисловості майбутнього.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бузгалин А. В. В поисках будущего России: «Экономика для человека» или Стратегия опережающего развития / А. В. Бузгалин, А. И. Колганов ; под общ. ред. А. В. Бузгалина, Р. Крумма. — Т. 16. Российские модернизации: диагнозы и прогнозы. — М. : ЛЕНАНД, 2011. — С. 297–352.

2. Геоелектронні сценарії розвитку і Україна : монографія / М. З. Згуровський, Ю. М. Пахомов, А.С. Філіпенко та ін. — К. : ВЦ «Академія», 2010. — 328 с.
3. Глазьев С. Ю. Стратегия опережающего развития России в условиях глобального кризиса : монография / С. Ю. Глазьев. — М. : Экономика, 2010. — 287 с.
4. Колодко Гжегож В. Глобализация, трансформация, кризис — что дальше? / Г. В. Колодко; вводная статья Р. С. Гринберга. — М. : Магистр, 2011. — 176 с.
5. Подберезкин А. Человеческий капитал // Человек как фактор опережающего экономического развития [Электронный ресурс]. 24 ноября 2007 г. — Режим доступа: www.nasledie.ru.
6. Соскин О. І. Формування сучасної моделі управління національною економікою в контексті австрійського та швейцарського досвіду [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.soskin.info/userfiles/file/2012/.../Soskin_tezu_Poltava_28112012_FIN.doc.

ВЛИЯНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ НА ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ

***О. В. Бервено**, кандидат экономических наук, доцент, докторант
Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина*

Интеллектуальные способности человека, степень его образованности, способность генерировать новые знания — то, что составляет суть человеческого потенциала — в наибольшей степени востребованы современной хозяйственной системой. Потенциал современного социально-экономического развития определяется качеством человека как творца, инноватора.

В производстве высоких качеств человеческого потенциала особая роль принадлежит образованию. Между человеческим развитием и образованием существуют тесная взаимосвязь и взаимозависимость. Являясь важным фактором человеческого развития, образование создает возможности и служит инструментом удовлетворения, формирования и развития материальных, интеллектуальных и профессиональных потребностей личности. В свою очередь общество с высоким уровнем человеческого развития через высоко-развитую конкурентоспособную экономику создает соответствующие наиболее оптимальные материальные условия для дальнейшего роста интеллектуального и профессионального потенциала общества в целом и каждого индивида отдельно.

Более высокий уровень образования ведет к росту доходов его владельца, что в развитой экономике, как правило, отражается причинно-следственной зависимостью. Более высокий уровень образования вносит также весомый вклад в рост производительности труда. «Как показывает анализ, повышение